

Noen økobønder slutter - hva er årsakene?

Anne-Kristin Løes, Ola Flaten¹⁾, Gudbrand Lien^{1, 2)} og Matthias Koesling

Utmelding av sertifisering for økologisk drift

Siden 2002 har mellom 150 og 200 produsenter årlig meldt seg ut av Debio. Den viktigste årsaken var for mye byråkrati med kontroll og sertifisering. De som fortsetter med økologisk drift nevner uforutsigbare politiske rammevilkår som viktig utfordring. Økonomiske forhold var viktige årsaker eller problemer for begge gruppene.

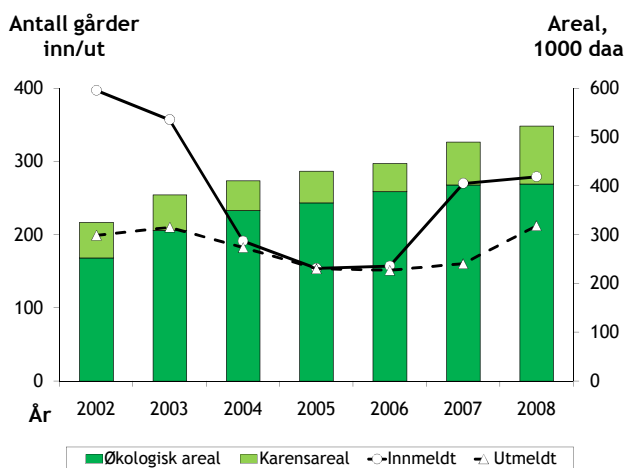
Nye økobønder og utmeldinger

Mellom 2002 og 2009:

- meldte 1804 bønder seg inn i Debio
- meldte 1246 bønder seg ut

Per 1.1.2009 var 2719 produsenter med i Debio-ordningen. Inkludert karens var 5,1 % av jordbruksarealet økologisk. Det er fortsatt langt igjen til målet om 15 % økologisk matproduksjon i 2015.

Strukturutviklinga går betydelig raskere i økologisk landbruk enn ellers. Fra 2002 til 2007 økte jordbruksarealet på norske gårder fra 176 til 213 daa; for økogårder var økningen fra 197 til 255 daa. Antall melkekyr i en gjennomsnittlig besetning økte fra 15 til 18; for økobesetninger var økningen fra 15 til 20. De som melder seg ut har mindre areal og færre dyr enn de som melder seg inn.

Utvikling i antall primærprodusenter i Debio over tid (inn- og utmeldte) og utvikling økologisk areal og karensareal i perioden 2002-2008.

Antatt drift om 5 til 10 år

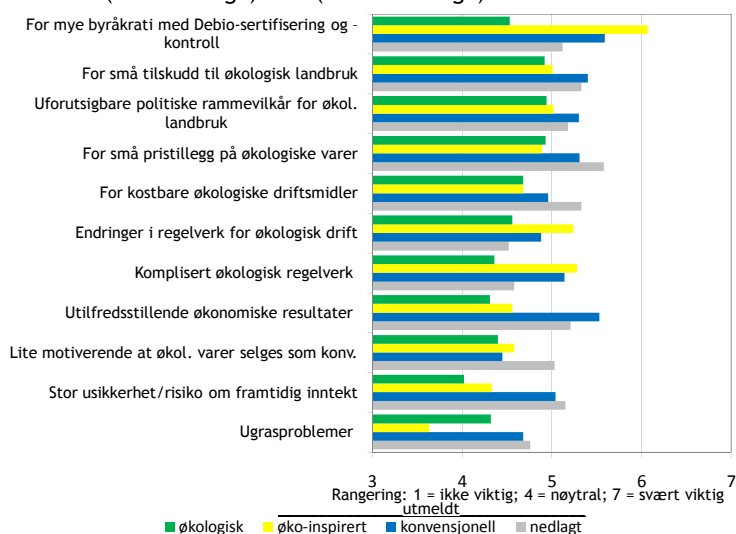
En av fire gardbrukere med sertifisert økologisk drift i 2006 svarte at drifta ikke vil fortsette å være økologisk.

Av dem som vurderer å slutte med økologisk drift vil:

- 20 % legge ned drifta
- 40 % drive konvensjonelt
- 40 % vil drive etter økologiske prinsipper, men uten godkjenning fra Debio

Årsaker til utmelding

Bøndene rangerte problemer med å drive økologisk, eller årsaker til å melde seg ut, ved å bedømme utsagn på en skala fra 1 ("ikke viktig") til 7 ("svært viktig").

De 11 viktigste årsaker til utmelding /problemer med økologisk drift rangert etter gjennomsnitt blant alle informanter, gruppert i forhold til antatt drift om 5-10 år. Øko-inspirert = Utmeldt, driver inspirert av økologiske prinsipper, uten Debiogodkjenning.

De viktigste årsakene til utmelding var for mye byråkrati, for små tilskudd, for lav merpris, uforutsigbare politiske rammevilkår og et komplisert økologisk regelverk.

Økologiske bønder har mindre problemer med regelverk og kontroll, men klager over uforutsigbare politiske rammevilkår.

Hvordan få færre til å slutte?

- Økt forståelse for at regler og kontroll av økologisk drift trengs av hensyn til tillit hos forbrukerne.
- Kontrollorganer må ha fokus på å yte service.
- Kontrollen burde forenkles.
- Viktig å informere produsenter og forbrukere om fordeler ved økologisk mat og landbruk.

